

Αρ. Φακ.: Α/Π 2042/2019

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ
ΕΠΙΣΠΕΥΣΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
ΓΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΙΑΣ ΑΠΟ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ**

Λειτουργός: Νάσια Διονυσίου

Προϊστάμενη: Ελένη Χατζηττοφή

Λευκωσία, 29 Μαΐου 2020

I. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΠΟΝΟΥ

1. Η κ. Π. Γ. Ψ., με επιστολή ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 2019, υπέβαλε παράπονο κατά του Δήμου Έγκωμης, σε σχέση με τη διαχρονική, όπως αναφέρει, παράλειψή του να προστατεύσει την οικία της από τις πλημμύρες που προκαλούνται λόγω βροχόπτωσης.
2. Ειδικότερα, η παραπονούμενη αναφέρει ότι, η οικία της χτίστηκε μετά την τουρκική εισβολή, αφού εξασφαλίστηκαν προηγουμένως οι απαιτούμενες άδειες. Το 1995 η οικία πλημμύρισε για πρώτη φορά και έκτοτε πλημμυρίζει επανειλημμένως, εξαιτίας της αδυναμίας του δικτύου όμβριων υδάτων να δεχτεί τις μεγάλες σε όγκο βροχοπτώσεις που συμβαίνουν. Η παραπονούμενη έθεσε το θέμα υπόψη όλων των διαδοχικών Δημάρχων του Δήμου Έγκωμης, και, όπως σημειώνει, παρότι όλοι έχουν αποδεχθεί την ανεπάρκεια του δικτύου και την αναγκαιότητα για υλοποίηση διορθωτικών έργων, εντούτοις, επικαλούνται την έλλειψη κονδυλίων, καθώς και την συναρμοδιότητα πολλών Υπηρεσιών και Τμημάτων, ως λόγο για τη μη προώθηση των συγκεκριμένων έργων.
3. Η παραπονούμενη ανέφερε, περαιτέρω, ότι σε πρόσφατη συνάντηση με τον Δήμο και επίσκεψη στο Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, παρουσιάστηκε πλάνο για την επίλυση του προβλήματος, χωρίς, ωστόσο, να τους δοθούν επαρκείς πληροφορίες σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η σχετική μελέτη, πότε αναμένεται η ολοκλήρωση της μελέτης και η έναρξη του έργου, εάν έχει διασφαλιστεί το απαιτούμενο κονδύλι και εάν τελικά μέσω του εν λόγω έργου θα δοθεί οριστική και ολοκληρωμένη λύση στο πρόβλημα.
4. Σε κάθε περίπτωση, η παραπονούμενη υποστήριξε ότι ανεξάρτητα από τη συνολική επίλυση του ζητήματος, απαιτείται, στο ενδιάμεσο, να αναζητηθεί και να υλοποιηθεί άμεση λύση σε σχέση με την προστασία

της οικίας της, ώστε να μπορεί να απολαμβάνει ουσιαστικά το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

II. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΗΣ ΑΡΧΗΣ

5. Με επιστολή, ημερομηνίας, 14 Ιανουαρίου 2020, έθεσα τα πιο πάνω υπόψη του Δημάρχου Έγκωμης.

6. Έλαβα απάντηση, με ημερομηνία 13 Φεβρουαρίου 2020, στην οποία αναφέρονται τα εξής:

- *Ειδικότερα, η περιοχή όπου διαμένει η παραπονούμενη διασχίζεται από Κανάλι ομβρίων υδάτων, το οποίο κατασκευάστηκε αρχικά ως ανοιχτό Κανάλι από μπετόν, ως μέρος των εργασιών μεγάλου Διαχωρισμού Οικοπέδων στην περιοχή κατά τη δεκαετία του 1979, δηλαδή πολύ πριν από την ίδρυση του Δήμου Έγκωμης. Το θέμα της αδειοδότησης έτυχε χειρισμού από την Επαρχιακή Διοίκηση και οι λεπτομέρειες του Καναλιού, το οποίο δέχεται όμβρια από περιοχές όχι μόνο του Δήμου Έγκωμης, αλλά και του Δήμου Λακατάμιας, αποφασίστηκαν με τη συμβολή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, του Τμήματος Δημοσίων Έργων και του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων.*
- *Στη συνέχεια, μεταξύ των ετών 1997 και 2001, το μεγαλύτερο μέρος του Καναλιού, συμπεριλαμβανομένου και του τμήματος που διέρχεται από την περιοχή που βρίσκεται η οικία της παραπονούμενης, εγκιβωτίστηκε σε φάσεις και διαμορφώθηκε σε πεζόδρομο / ποδηλατόδρομο. Τμήμα του Καναλιού, μήκους 850m περίπου παρέμεινε ανοιχτό.*
- *Πράγματι το Κανάλι είχε υπερχειλίσει το 1995, όταν δηλαδή ήταν ακόμη ανοιχτό. Υπήρξαν και άλλες περιπτώσεις υπερχείλισης στις αυλές των περιοίκων κατά την περίοδο που το Κανάλι ήταν ανοιχτό, με αποτέλεσμα ο Δήμος να γίνει λήπτης αριθμού αιτημάτων που*

ζητούσαν τον εγκιβωτισμό του. Μετά την κάλυψη του Καναλιού του 2001, το πρώτο περιστατικό υπερχειλίσης καταγράφηκε στις 18 Ιανουαρίου 2010, μετά από εκδήλωση ακραίων καιρικών φαινομένων, αλλά και λόγω της παγίδευσης φερτών υλικών, σε σημεία όπου μεταλλικές σωλήνες των Αρχών Κοινής Ωφελείας διασταύρωναν το εσωτερικό του Καναλιού.

- Τα συνεργεία του Δήμου προσέφεραν κάθε δυνατή βοήθεια στους ιδιοκτήτες των υποστατικών που πλημμύρισαν και μετά μάλιστα από πρωτοβουλία του Δήμου, έγινε από κοινού καταγραφή των ζημιών, με εκπρόσωπο της Επαρχιακής Διοίκησης. Περαιτέρω, για να αποτρέπεται η είσοδος των ομβρίων τόσο εντός της οικίας της παραπονούμενης, όσο και της διπλανής οικίας, ο Δήμος ανέλαβε το κόστος κατασκευής μεταλλικής συρόμενης καγκελόθυρας, εφοδιασμένης με συνεχή λαμαρίνα στο κάτω μέρος.
- Έκτοτε, υπήρξαν δύο ακόμη περιπτώσεις υπερχειλίσης του κλειστού Καναλιού, ταυτόχρονα στις περιοχές Έγκωμης και Λακατάμιας, που απορρέουν στη Λεκάνη Απορροής του Καναλιού, χωρίς όμως τα πιο πάνω υποστατικά να υποστούν ζημιές, προφανώς λόγω της εφαρμογής των προαναφερθέντων προστατευτικών μέτρων.
- Σημειώνεται ότι η περίπτωση του Καναλιού του Κλήμου χαρακτηρίστηκε ως μία εκ των 19 περιπτώσεων δυνητικού κινδύνου πλημμύρας που εκπόνησε το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, μετά από σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία. Το σημείο, δε, της υπερχειλίσης είναι το σημείο της συμβολής των δύο διακλαδώσεων του Καναλιού, μιας από τα νότια (περιοχή Κρατικής Έκθεσης) και μίας από τα νοτιανατολικά (περιοχή Αεροδρομίου Λευκωσίας / Τύμβου).
- Ο Δήμος διενεργεί προγραμματισμένους ελέγχους και συντηρεί τόσο το κλειστό και το ανοιχτό κανάλι, όσο και το ευρύτερο δίκτυο οχετών ομβρίων, κατά τη διάρκεια, δε, έντονων βροχοπτώσεων ενεργοποιεί το Συνεργείο Άμεσης Δράσης το οποίο επιθεωρεί και

καθαρίζει σημεία στα οποία παρουσιάζονται προβλήματα, με προτεραιότητα το υπό αναφορά σημείο. Πέραν τούτου, καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες προς την κατεύθυνση της οριστικής επίλυσης του προβλήματος.

7. Ειδικότερα, οι προσπάθειες στις οποίες αναφέρεται ο Δήμος είναι οι ακόλουθες:

(α) Έχει ζητήσει τη μετακίνηση των μεταλλικών σωλήνων οργανισμών κοινής ωφελείας, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά την παροχευτική ικανότητα του καναλιού, αφού πέραν του ότι μειώνουν τη διατομή, κατακρατούν και φερτά υλικά, εμποδίζοντας την κανονική ροή και επιβραδύνοντας την ταχύτητα του νερού. Αφού η αλληλογραφία και οι επιτόπου επισκέψεις δεν απέδωσαν, ο Δήμος προσέφυγε στο Υπουργείο Εσωτερικών και την Επαρχιακή Διοίκηση. Μετά από αριθμό συσκέψεων επήλθε συμφωνία επί του θέματος, έχουν δε ανταποκριθεί όλοι οι οργανισμοί, εξαιρουμένης της ΑΗΚ. Για επίτευξη της ανταπόκρισης της ΑΗΚ ο Δήμος έχει ζητήσει και την παρέμβαση της Επαρχιακής Διοίκησης.

(β) Η λύση που προτάθηκε από τους Μελετητές του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων για την οριστική επίλυση του προβλήματος των πλημμυρών ήταν η κατασκευή Έργων Ανάσχεσης (δύο Λιμνών Κατακράτησης). Η πρόοδος και οι λεπτομέρειες της μελέτης και τους σχεδιασμού των Λιμνών εποπτεύεται από Επιτροπή Παρακολούθησης, στην οποία μεταξύ των άλλων Τμημάτων, μετέχει και ο Δήμος Έγκωμης. Η ετοιμασία των Σχεδίων και των Εγγράφων προσφοράς βρίσκονται στο τελικό στάδιο και αναμένεται η επίλυση κάποιων προβλημάτων που έχουν προκύψει όσον αφορά στην εξασφάλιση της απαιτούμενης γης. Προς τον σκοπό αυτό, το Δήμος έχει απευθυνθεί γραπτώς προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ζητώντας την παρέμβασή του.

(γ) Μετά την ετοιμασία μοντέλου προσομοίωσης, το οποίο δοκιμάστηκε σε Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας, οι Μελετητές πρότειναν αριθμό

τροποποιήσεων, για βελτίωση της παροχευτικής ικανότητας του Καναλιού στο επίμαχο σημείο της συμβολής των δύο διακλαδώσεων του. Η υλοποίηση ωστόσο των προτεινόμενων μετατροπών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πριν την κατασκευή και λειτουργία της προτεινόμενης Λίμνης Κατακράτησης στον χώρο της Κρατικής Έκθεσης.

8. Όπως σημειώνεται, τέλος, στην απάντηση του Δήμου, σε δύο τουλάχιστον περιπτώσεις ο Δήμαρχος είχε συναντήσεις με κατοίκους της περιοχής, συμπεριλαμβανομένης και της παραπονούμενης, κατά τις οποίες τους έδωσε όλες τις σχετικές πληροφορίες, ενώ σε μία περίπτωση οι περιοίκοι συνόδευσαν τον Δήμαρχο σε συνάντηση που έλαβε χώρα στον Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεων Υδάτων.

III. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

9. Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κάθε άτομο έχει δικαίωμα να αποκτά και να απολαμβάνει ακίνητη ιδιοκτησία και δικαιούται να απαιτεί τον σεβασμό του δικαιώματός του αυτού. Αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτόκολλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ), κάθε πρόσωπο δικαιούται σεβασμό της περιουσίας του. Όπως έχει, δε, επεξηγηθεί στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν βασίζεται μόνο στο καθήκον του κράτους να μην παρεμβαίνει στην περιουσία του προσώπου, αλλά ενδέχεται να απαιτεί και τη λήψη θετικών μέτρων για την προστασία της, ιδίως όταν υπάρχει άμεση σύνδεση ανάμεσα στα μέτρα που το πρόσωπο ευλόγως αναμένει από τις κρατικές αρχές και την αποτελεσματική απόλαυση της περιουσίας¹.

10. Παράλληλα, το άρθρο 15 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, ενώ το άρθρο 8 της

¹ Βλ. "The right to property under the European Convention on Human Rights - A guide to the implementation of the European Convention on Human Rights and its protocols - Human rights handbooks, No. 10", σελ 9

ΕΣΔΑ συμπεριλαμβάνει στο προστατευτικό του πλαίσιο, πέραν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, και την οικία και την αλληλογραφία του προσώπου. Το ΕΔΑΔ έχει διασαφηνίσει ότι και αυτή η διάταξη συνεπάγεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, υποχρέωση του κράτους να λάβει θετικά μέτρα για την προστασία της κατοικίας, όταν ιδίως δημιουργούνται από τον περιβάλλοντα χώρο σοβαροί κίνδυνοι στην υγεία και την ασφάλεια των κατοίκων².

11. Πολλές από τις υποχρεώσεις του κράτους για προστασία του δικαιώματος των πολιτών για απόλαυση της ιδιοκτησίας και της οικίας τους έχουν παραχωρηθεί στις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, βάσει του περί Δήμων Νόμου, και συγκεκριμένα του άρθρου 84, ανάμεσα στα καθήκοντα των Δημοτικών Συμβουλίων, περιλαμβάνεται η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία συστημάτων αποχέτευσης ομβρίων υδάτων.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

12. Στο υπό εξέταση παράπονο, αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι εξαιτίας υφιστάμενων αδυναμιών που παρουσιάζονται στο Κανάλι ομβρίων υδάτων, το οποίο βρίσκεται υπό την αρμοδιότητα του Δήμου Έγκωμης, η οικία της παραπονούμενης, αλλά και άλλων περιοίκων, υπέστη στο παρελθόν πολύ σοβαρές ζημιές, οι οποίες παρά τα προστατευτικά μέτρα που έχουν έως τώρα ληφθεί, δεν αποκλείεται να επαναληφθούν και στο μέλλον. Είναι, δε, θετικό ότι το συγκεκριμένο πρόβλημα είναι σε γνώση των εμπλεκόμενων Αρχών, και συγκεκριμένα του Δήμου Έγκωμης, του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων και της Επαρχιακής Διοίκησης Λευκωσίας, και έχουν ήδη προωθηθεί ενέργειες για βελτίωση της κατάστασης.

² Βλ. απόφαση López Ostra εναντίον Ισπανίας (1994), η οποία αφορούσε σε κινδύνους που προκύπταν λόγω ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

13.Ωστόσο, για την τελική και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του ζητήματος, σύμφωνα και με την απάντηση που μου απέστειλε ο Δήμαρχος Έγκωμης, υπολείπονται ακόμη αρκετά, και συγκεκριμένα, η μετακίνηση των υπόγειων σωλήνων από την ΑΗΚ, η κατασκευή Λίμνης Κατακράτησης και περαιτέρω βελτιώσεις του υφιστάμενου Καναλιού. Γίνεται αντιληπτό ότι για την ολοκλήρωση όλων των απαιτούμενων έργων, αφενός, απαιτείται η τήρηση χρονοβόρων διαδικασιών και, αφετέρου, είναι αναγκαία η σύμπραξη και συνεργασία διάφορων εμπλεκόμενων φορέων. Δεν αποκλείεται, συνεπώς, η τελική επίλυση του ζητήματος να αργοπορήσει, ενώ στο μεταξύ οι κίνδυνοι για την οικία της παραπονούμενης, αν και πιο περιορισμένοι σε σχέση με το παρελθόν, παραμένουν.

14.Ως εκ τούτου, με την υποβολή της παρούσας Έκθεσης, εισηγούμαι προς τις τρεις κύριες εμπλεκόμενες Αρχές, οι οποίες προαναφέρονται, για επίσπευση των απαιτούμενων διαδικασιών και για λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων με στόχο την υλοποίηση του σχεδιασμού που έχει ήδη γίνει όσο το δυνατόν πιο σύντομα, ώστε να καταστεί εφικτή η πλήρη άσκηση του δικαιώματος της παραπονούμενης στην ιδιοκτησία της.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων